

Az erdélyi futballmágus

Száz esztendeje született Kovács István

● Az idősebbeknek nem kell bemutatni, a fiataloknak sajnos fogalmuk sincs, ki volt Kovács István. Pedig a száz éve született és negyedszázada elhunyt erdélyi edző névéhez fűződik az Ajax Amszterdam csapatának egyik aranykora.

NÁNÓ CSABA

Johan Cruyff, minden idők egyik legnagyobb focistája egyszer azt nyilatkozta: „Kovács volt az az edző, aki a legnagyobb hatást gyakorolta rám”. Pedig az elején ő sem vette nagyon komolyan az edzésekre kerékpáron érkező erdélyi mestert. Ő maga is bevallotta, amikor Amszterdamba érkezett, a bizalmatlanság légköre vette körül. Kovács Istvánnak rengeteg rajongója akadt, és legalább ugyanannyian kérdőjelezték meg tudását. Főleg utólag, és elsősorban Romániában. Ennek persze nagyrészt az irigység az oka, hiszen nem mindenki edzhet világsztárokat, és sem előtte, sem utána nem akadt olyan romániai edző, aki akkora klubnál kapott volna lehetőséget, mint az Ajax.

Nyilván Cruyff ot és társait nem Kovács István tanította meg focizni, ám egy ilyen társaságot csak egy ki-

Kovács kerékpáron érkezik bemutatására

ARCHÍV FELVÉTEL: GAHETNA.NL

vételes tehetségű edző – és tegyük hozzá, pedagógus – képes összefogni. Azzal, hogy csapatával kétszer is megnyerte az akkori Bajnokságokat Európa Kupáját – a Bajnokok Ligája elődjét –, kevés szakember büszkélkedhet. Kétszer holland bajnokságot is nyert, majd 1973-ban az akkor első ízben kiírt európai Szuperkupát is hazavihette az Ajax.

A kis Kopek

Kovács István Temesváron született 1920. október 2-án. A futball szinte körülvette bölcsőjét, hiszen abban az időben a Béga-parti város számított a labdarúgás fellegvárának. A múlt szá-

zad 30-as éveiben a román válogatott zömét – olykor nyolc-kilenc focistát – a temesvári klubok adták. Kovács István beleszületett a fociba: apja a Kinizsiben játszott, testvére, a közel egy évtizeddel idősebb Kovács Miklós 16 évesen már a felnőttek között futballozott, és három világbajnokságon is szerepelt a román válogatottal. Nem csoda, hogy a kis Pista 10 évesen már a Temesvári AC ifi labdarúgójaként kergette a bőrt, bár az is igaz – ezt később ő is elmondta –, neki nem adott Isten akkora tehetséget, mint bátyjának. Amikor már mindketten játszottak Temesváron, ők lettek a „kis”, illetve „nagy Kopek”. Azok számára, akik nem Pista bácsizták, élete végéig „a Kopek” maradt Kovács István.

16 és fél évesen aztán csapatot és várost váltott, a váradiak élvonalbeli együttese igazolta le. Móra László könyvében (Kovács István – a futballpápa, Holnap Kulturális Egyesület, Nagyvárad, 2016) így vall: „A NAC-nál nem volt könnyű helyállni, bár őrsváltása idején kerültem Nagyváradra. A profi élet árnyoldalait is megismertem.” A NAC – a Nagyvárad Atlétikai Club – akkoriban hihetetlen játékerőt képviselt, olyanok fociztak ott, mint Pecsovsky József, később az aranycsapat tagja, vagy Bodola Gyula. Egyszer román, egyszer pedig magyar bajnokságot is nyertek.

1938-ig játszott Nagyváradon, innen a belga Olimpique Charleroi együtteséhez szerződött. A háború kitörése után tért haza. Rövid szőrényvári kitérő után visszament Nagyváradra, majd Kolozsváron folytatta labdarúgó-pályafutását, a Kolozsvári Atlétikai Club színeiben. Jelentős lépés volt ez Kovács István életében, hiszen ettől kezdve a kincses város vált az otthonává.

A Sétaterről az Ajaxba

Miután szögbe akasztotta a stoplist, Pista bácsi Kolozsváron elkezdte

edzői pályafutását. „Több nyelvet beszéltem, így a magyar mellett eredetiben olvashattam német, francia szakirodalmat, közben beiratkoztam az éppen induló román edzőképző tanfolyamra” – emlékezik a szakember Móra László említett életrajzi könyvében. 1953-ban a Kolozsvári U edzője volt, két év múlva, 35 évesen – Vogel Imre és George Popescu mellett – a román válogatott egyik edzőjévé nevezték ki. Megismerkedett Helenio Herrerával, az Internacionale Milano edző-mágusával, akit később mestereként emlegetett. Tőle nemcsak taktikai húzásokat, edzésmódszereket lesett el, hanem azt is, hogyan kell bánni a világsztárokkal – mesélte később Kovács.

Élete nagy lehetőségét 1971 nyarán kapta meg, amikor a világ egyik legnépszerűbb csapata, a BEK-címvédő holland Ajax hívta a kispadra. Történt ugyanis, hogy a totális futball megteremtő edzőlegenda, Rinus Michels a BEK-diadal után átszerződött a Barcelonához, és az ő utódját Kovács István személyében vélte megtalálni a többek között Johan Cruyffot, Johan Neeskens és Johnny Repet is felvonultató amszterdami sztár csapat. Kinevezését vegyes érzelmekkel fogadták Romániában, de külföldön is. Kovács azonban nem ijedt meg a lehetőségtől: „Mit mondhattam a kétkedőknek? Csak azt, amivel magamat is biztattam: túl vagyok már az ötvenen, itt az alkalom arra, hogy megmutassam, mit tudok.”

A többi történelem

Kovács István bizonyított Amszterdamban is. Mindent megnyert a csapattal, amit csak lehetett, de legnagyobb fegyverténye talán az volt, hogy kordában tudta tartani a világsztárokat. „Kovács érdeme, hogy megszabadultunk félelmektől, szorongásainktól” – nyilat-

A legjobb edzők listáján

A nívós France Football magazin tavaly összeállította minden idők legjobb edzőinek rangsorát, amelyre felkerült a pályafutása során 11 trófeát elhódító Kovács István. A rangsor élén azt a holland Rinus Michels-t találjuk, aki éppen Kovács előtt ült az Ajax kispadján. Második Sir Alex Ferguson, harmadik Arrigo Sacchi. Az erdélyi szakember a 43. helyre került. A szerkesztők három szempontot vettek figyelembe a válogatásnál: a szakemberek kluboknál elért sikereit, azt, hogy az adott tréner milyen nyomot hagyott a játékon, ugyanakkor a szakvezetők személyisége is mérvadó volt.

kozta a válogatott Piet Kaizer, aki akkoriban a csapat kapitánya volt. Kovács kikérte játékosai véleményét is, meghallgatta gondolatait, kiváló kommunikátornak és pszichológusnak bizonyult. Naponta száz cigarettát is elszívott egy pohár whisky mellett – írja Móra László –, de három óra alvás után is frissen, kipihenten jelent meg az edzésen. A keményvonalas Michels után Kovács egészen más stílust honosít meg az Ajaxnál, a játékosok is meglepődtek, mekkora szabadságot kaptak a pályán és azon kívül egyaránt, és hogy mindig jó a hangulat az öltözőben. Egy látszólag apró gesztus jelzi, hogy Cruyff és társai mennyire szerették és tisztelték: Amszterdamba érkezésekor kerékpáron közlekedett, mikor távozott, egy vadonatúj Renault-t kapott ajándékba játékosaitól.

1973–1975 között a francia válogatott vezetőedzőjeként és a Francia Labdarúgó-szövetség technikai igazgatójaként erős válogatott alapjait rakja le. 1976 januárjában visszatér Bukarestbe, ahol 1980-ig a Román Labdarúgó-szövetség alelnökévé, a válogatott technikai igazgatójaként és vezetőedzőjeként értékesítette tapasztalatait. 1981–1983 között az athéni Panathinaikos edzője volt, melynek irányításával 1982-ben elnyerte a Görög Kupát. Romániai pályafutása akkor fejeződött be, amikor 1982-ben a válogatottal elveszítette a világbajnoki selejtezőket, gyakorlatilag éppen a magyarokkal szemben, klubkarrierje pedig öt évvel később ért véget, amikor a Monaco kispadján a fiatal Arsene Wenger váltotta őt. Kolozsváron hunyt el 1995. május 12-én. Temetésén aligha volt ötven embernél több, úgy halt meg, hogy külföldön jobban elismerték szakmai nagyságát, mint saját hazájában. Egy edzőnek nem állítanak szobrot – mondogatta. Sajnos igaza volt...

Csupán külföldön ismerték el a tehetségét

FORRÁS: WIKIPEDIA